

5 ROMEIN / De Romeinse Heirbaan maakte tweeduizend jaar geleden deel uit van een uitgebreid netwerk van Romeinse wegen. De weg liep van Boulogne-sur-Mer over Velzeke via Oombergen, Sint-Lievens-Houtem, Borsbeke, Burst verder naar Assen en zo naar Tongeren. Tot in de achttiende eeuw was dit de hoofdweg Aalst-Oudenaarde. Volgens de overlevering is Wellington met zijn leger over deze Heirweg naar Waterloo getrokken om er Napoleon te verslaan. Dat feit heeft Robert Goossens, een Houtemse kunstenaar, ertoe aangezet een Romeinse legioensoldaat te creëren. Niet zomaar een tinnen soldaatje, maar een kolos van ongeveer 3 m hoog. Bovenop de Balei, richting Oude Heerweg, heerst de vastberaden krijger over Sint-Lievens-Houtem.

✂ Voor lus 2, ga naar links en volg verder de pijltjes. Wenst u de wandeling te beperken tot lus 1, ga dan naar rechts.

Lus 2 - 5,7 km

6 EILAND / De Cotthembeek ligt hier zeer diep ingesneden in de kouters: een prachtig uitzicht maar ook een knelpunt. Omdat de helling zeer steil is en de bovengrond kalkrijke leemgrond, spoelt de aarde hier zeer gemakkelijk naar beneden bij hevig regenweer. Enkele jaren geleden ontstond op deze locatie een geul van meer dan 2 m diep. De 'erosie' geul werd opgevuld en ingezaaid met gras en is nu in beheer bij de gemeente.

7 KEIBERG - LETTERHOUTEMKOUTER / Op deze kouter is vuursteenmateriaal, onder andere werktuigen in mijnsilex (Spennes - lichtgrijze tot donkergrijze vuursteen) gevonden. Dit wijst op een prehistorische bewoning. Er werden ook bouwpuin zoals fragmenten van Balegemse kalkzandsteen en talrijke dakpannen gevonden, waarschijnlijk uit de Romeinse periode.

8 'WEIREBEEK' - PASTORIJGRACHT / In de 'Weirebeek', een smalle weg die de Groenestraat met Vlierzele verbindt, leidt een smalle doorgang naast een hekken, via de Pastorigracht naar een natuurweide in beheer van de gemeente (na de ruilverkaveling in 2013). Via het klaphekje is het mogelijk om vrij door de weide te wandelen naar het andere hekje, om zo de wandeling verder te zetten over de bosrand richting Klein Zottegem. Door het perceel niet te bemesten, wordt gemikt op zeldzamer geworden planten zoals dotterbloemen. De poel zal aan kikkers en padden een thuis geven. De knotwilgenrijen en andere bomen bieden nestruimte aan tal van dieren.

9 KLEIN ZOTTEGEM: BOSRAND EN GRAFHEUVEL / De bosrand werd in 2014 aangeplant in het kader van het ruilverkavelingsproject met laagblijvende struiken zoals rode kornoelje, meidoorn, sleedoorn, hondsroos, Gelderse roos, wilde kardinaalsmuts en Europese vogelkers. Uit luchtfotografisch onderzoek door de Universiteit Gent is gebleken dat de 'berg' in dit parcours een grafheuvel zou zijn uit de bronstijd.

WITLOOF

Het duurt minstens één jaar voor je een stronkje witloof op je bord hebt. In het voorjaar begint de boer het land te bewerken. Het land wordt bemest en in ruggen getrokken. Dat zijn net kleine, vierkante heuveltjes. Daarin wordt in mei het witloof gezaaid. Per rug staan er twee rijen wortels. Waarom moet dat in ruggen? Dan krijgt de boer rechtere wortels. De plant kan een hele zomer rustig groeien. Tegen eind augustus heeft de plant mooie bladeren of loof, maar voor de boer is dat loof niet het belangrijkste. Het zijn de wortels die goed moeten groeien. De wortels zijn een opslagplaats van voedingsstoffen en reservestoffen. In oktober wordt het loof afgesneden tot op 5 cm van de wortel. Met een rooimachine worden de wortels uit de grond gehaald. Ze worden in een grote kiepwagen geladen en naar de boerderij gebracht. De wortels gaan in grote bakken. Dan is het slaaptijd en gaan ze de koelcel in. In de koelcel is het bitterkoud: - 2°C. De wortels blijven tussen de 10 dagen en 11 maanden rusten. Wanneer het tijd is om weer te groeien, worden de wortels uit de koelkast gehaald. Twee dagen voor ze weer in actie moeten schieten, worden de wortels uit de koelcel gehaald. Ze moeten nu ontdooien en voorzichtig opwarmen tot ongeveer 10°C.

Witloof kun je op twee manieren kweken: hydrocultuur of grondcultuur. Bij hydrocultuur worden de wortels in grote bakken gelegd. Het in bakken steken van de wortels heet 'intafelen'. Je laat de wortels dan groeien op water. Hydrocultuur wordt het meest van al toegepast bij het kweken van witloof. Bij grondwitloof worden de wortels niet ingetafeld, maar in de grond gelegd. In de grond is er een put gemaakt die even diep en breed is als een tafel in de hydrocultuur. Daarop wordt een laag aarde gestrooid. Daarbovenop komt nog een doek ter afdekking, maar het kan ook een laag stro of jute zijn.

Tijdens de groei en de oogst mogen ze bijna niet met licht in contact komen. Als je witloof in het licht laat groeien, worden de bladeren namelijk groen. Dan heb je 'groenloof' in plaats van 'witloof'. Na 21 dagen groei is het tijd om het witloof te oogsten. De wortels worden een voor een in de oogstmachine gestopt. Die snijdt de krop van de wortel. De kropjes worden in de bakken gelegd. Per laag witloof komt een vel paars papier om ervoor te zorgen dat er zo weinig mogelijk licht bij het witloof kan komen.

provincie
Oost-Vlaanderen

Bloeiend
OOST-VLAANDEREN

'Platteland Plus:
Vlaanderen en provincie Oost-Vlaanderen
investeren in hun platteland'

Vlaanderen
is open ruimte

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

SINT-LIEVENS
HOUTEM

Deze wandelkaart is het resultaat van een samenwerking tussen de gemeente Sint-Lievens-Houtem en de Vlaamse Landmaatschappij en dit in het kader van de ruilverkaveling Sint-Lievens-Houtem.

Natuurwandeling Letterhoutem 'WITLOOFPAD' (11,3 km)

Lus 1 - 5,6 km

1 LETTERHOUTEM / In 1140 werd de plaats vermeld als Holthem. 'Hout' staat voor bos en 'hem' voor woonplaats of erf. Letterhoutem was dus een woonplaats aan het bos. Later (1187) vindt men de naam Lettelhoutem wat 'klein Houtem' betekent. In Latijnse charters werd het dorp als Parvo Houthem vermeld, waarbij parvus een Latijnse woord voor klein is. Uit 1336 dateert Littelhouthem (little is nog steeds het Engelse woord voor klein). Later treft men weer de vormen Lettelhoutem en uiteindelijk Letterhoutem aan.

KERK VAN LETTERHOUTEM / Deze kerk heeft een bewogen geschiedenis achter de rug. Er wordt al melding gemaakt van een bidplaats in 1140. In 1936 werd de kerk verwoest door een blikseminslag. In 1940 werd de eerste steen gelegd van de huidige kerk. Door de oorlog werden de werken zodanig vertraagd dat de kerk slechts gewijd kon worden in 1947. De kerk is toegewijd aan de Heilige Kruisverheffing, terwijl de patroonheilige van de parochie de Heilige Cornelius is. Men roept hem aan als beschermheilige van de boeren en het rundvee (inzonderheid hoorn- en kleinvee). Steun van hem wordt gevraagd tegen epilepsie (de Corneliusziekte), kramp, zenuw- en oorkwalen.

CHAMPETTER / Dit levensgrote standbeeld uit polyester van de Letterhoutemse champetter Raymond Van Den Berge (1902 - 1986) werd in 1978 geplaatst ter gelegenheid van het 'Jaar van het Dorp'. Het stelt de champetter voor in zijn vroegere hoedanigheid, toen hij de openbare aankondigingen moest afroepen van op de 'roepsteen'. Het is een zogenaamde 'bellemans'. In kleine dorpen hanteerde de veldwachter immers na de hoogmis een handbel waarmee hij de aandacht van het publiek wilde vestigen op het nieuws dat hij zou uitroepen.

UIT GOEIE GROND - HET WITTE GOUD VAN SINT-LIEVENS-HOUTEM

Ontdek meer over het witloofverleden van Sint-Lievens-Houtem. Op Letterhoutemdorp vindt u een audiozuil met verhalen van witloofteelers van de tijd van toen. Laat het verleden spreken en kom alles te weten over het witte goud. Beleef ook het tuinbouwverleden van Lochristi, Destelbergen, Melle, Merelbeke en Oosterzele via een interactief audiopunt, de ErfgoedApp en wandel- en fietsroutes.

Meer info: www.erfgoedcelviersprong.be/uitgoeiegrond of www.bloeiendoostvlaanderen.be.

2 ROT / Het landschap doorheen dit parcours is een voorbeeld van een oud cultuurlandschap uit de vroege middeleeuwen. De bodem bepaalt het gebruik: akkers op de hoger gelegen vruchtbare gronden zonder struiken of bomen (de kouters), weiden en bossen op de lager gelegen natte gronden langs de beken (de meersen). De wandeling doorkruist de kouter van Letterhoutem en de Baleikouter, de smalle vallei van de Pastorigracht en enkele kleinere beekvalleien: hier en daar is een stevige klim voorzien.

3 MORELGEM / 'Hier werd de pionier van het witloof, in onze streek, Jan Baptist De Pauw geboren in 1881. Jantje was de eerste die het witloof in de streek, als een onbekend gewas te voorschijn toverde. En zoals met elke nieuwheid, werd dit product met wantrouwen en terughoudendheid bekeken. Jantje had af te rekenen met afkeuring, misprijzen en spotternij, maar hij zette onverdroten door om tot betere teeltwijzen te komen. Maar onbekend is onbemind, en wat zou men met deze vreemde witte groente aanvangen. Men stond er zelfs vijandig tegenover. In die tijd werden er op de buiten geen groenten gekocht. Men kweekte er in de eigen 'lochting'. Wie zou dit waterig loof kopen? Waar zou Jantje dit vreemd goedje kwijt raken? En al dat zware ploeterwerk om tot een geslaagde teelt te geraken! Zaaïen, zetten, rooien, afsnijden, inleggen, en dan afdekken met paardenmest en 'vlakken'. Niet te warm of niet te koud! Maar Jantjes arbeidslust en doorzettingsvermogen heeft vruchten afgeworpen. De witloofteelt heeft in deze streek ingang gevonden. Het betekende voor vele boerenbedrijven een rijkelijke bron van inkomsten.' (uit 'Zo was Vlierzele' van Frans Duquet).

4 BALEIHEUVEL / De Baleiheuvel is het hoogste punt van de gemeente Sint-Lievens-Houtem en met zijn 80 m hoogte, een prelude op de Vlaamse Ardennen. De Romeinse heirbaan tussen Tongeren en Kortrijk liep over de Baleiheuvel, men kon van hier immers de wijde omgeving overschouwen. Bij helder weer zijn de torens van Gent zichtbaar. Op de Baleikouter werden in de periode 2013-2015 in het kader van de ruilverkaveling verschillende grazige stroken (zogenaamde erosiestroken), wegbermen en roosters aangelegd om afstromend water en modder tegen te houden. Zij hebben ook hun nut voor akkerflora en -fauna: aan iedereen om dit te respecteren!

Natuurwandeling Letterhoutem 'WITLOOFPAD' (11,3 km)

Deze natuurwandeling van (bijna 11,3 km) loopt over 4,3 km verharde wegen, 3,9 km steenslagwegen en 3 km onverharde wegen. Draag aangepast schoeisel. Grote delen van de wandeling zijn autovrij. Hier en daar zijn enkele gevaarlijke oversteekplaatsen. Deze wandeling is niet buggy- en rolstoeltoegankelijk.

Starten kan overal in het parcours. Aan de kerk van Letterhoutem (Letterhoutemdorp) is er parkeergelegenheid. Wie de (niet-bewegwijzerde) aanlooproute neemt, kan ook op het marktplein in Sint-Lievens-Houtem parkeren. Rondom dit grote plein zijn er verschillende horecazaken (verbinding naar markt: 0,7 km).

De wandelpaden zijn in wijzerzin bewegwijzerd met dit symbool:

Lus 2 - 5,7 km

Lus 1 - 5,6 km

- LEGENDE**
- kerk
 - parkeergelegenheid
 - gevaarlijke oversteekplaats
 - audiozuil
 - begraafplaats
 - hoeve
 - speeltuin
 - kruis
 - kapel
 - splitsing lussen

Uitgiftedatum: mei 2017, herwerking okt. 2018
 VU: Gemeente Sint-Lievens-Houtem
 Voor meer info, melden problemen, extra exemplaren: www.Sint-Lievens-Houtem.be
 Kijk ook eens op www.vlm.be voor info over de ruilverkaveling Sint-Lievens-Houtem

Wij danken u alvast om op de wandelpaden te blijven, geen afval achter te laten, geen schade aan te richten aan de aanplantingen, landbouwgewassen en eigendommen van omwonenden. Geniet ervan!